

Posudok školiteľa na dizertačnú prácu

Práca: Polarita „My a Oni“ ve vzťahu k teórii spravodlivej války

Autor: Michal Rigel, KFSV FF UHK

Michal Rigel nastúpil do doktorského štúdia s pomerne vyhraneným odborným záujmom, ktorý následne prehĺbil a spracoval do podoby jeho dizertačnej práce. Týmto záujmom je téma spravodlivej vojny. Pristupoval k nej interdisciplinárne (čo čiastočne odráža skutočnosť, že jeho pôvodné vzdelanie je v oblasti politológie); a predbežné výsledky výskumu publikoval už v rámci jeho doktorského štúdia v odborných časopisoch. Súčasne sa stal už v priebehu štúdia (veľmi platným) členom mojej katedry. A nebolo samozrejme jednoduché sklbiť nároky akademickej práce s nárokmi kladenými na intenzívny výskum a spracovanie tak ambiciózne dizertačnej témy, akú si zvolil. S potešením preto konštatujem, že práca bola dokončená, a že výsledok je po odbornej stránke v mnohých ohľadoch veľmi kvalitný.

Hlavnú tému dizertačnej práce kolegu Rigela

- vzťah medzi fenoménom vojny a sociálnou kategorizáciou typu *my vs. ony*
- rola negatívnej duality dichotómie *my/ony* v teórii spravodlivej vojny

považujem za mimoriadne zaujímavú. Práca je členená do troch kapitol. V prvej kapitole sa kolega Rigel venuje detailnej (a často originálnej) konceptuálnej analýze fenoménov vojny a násilia, ktorá podľa neho prekvapujúco absentuje v literatúre. Jeho hlavná téza tu je, že násilie nie je ústredným rysom vojny (napr. nie všetko, čo legitímne nazývame „vojnou“, obsahuje faktor násilia; alebo to nie je primárny faktor). Podľa kolegu Rigela je spoločným menovateľom vojny i foriem kolektívneho násilia práve (negatívne konotovaná) dualita *my/ony* (kolektívne odlišenie sa od druhej strany umožňuje oboje). To je samozrejme dôležité z hľadiska celkového zamerania práce. To by sa však dalo namietat – v duchu jeho vlastnej prototypovej koncepcii pojmov – že:

- a) vymedzenie sa voči či odlišenie sa od druhej strany je samozrejme nutným aspektom vojny a kolektívneho násilia z toho jednoduchého dôvodu, že sú potrebné strany (nepriateľ, terč). To však znie pomerne triviálne (resp. je to príliš minimalistické);
- b) násilie (vedno s dichotómiou *my/ony*, prípadne niektorými ďalšími faktormi) môže byť esenciálnym prvkom *prototypu* vojny (čím by sme sa mohli vyhnúť námietke z triviality).

V druhej kapitole kolega Rigel ponúka prehľad tematiky spravodlivej vojny, pričom venuje proporčne dosť veľký priestor aj príspevkom českých a slovenských bádateľov. Kapitola je fundovane napísaná a prezrádza skvelý prehľad o problematike, podložený extenzívnou a hlbokou znalosťou relevantnej

literatúry. Na druhej strane, táto časť na mňa pôsobí mierne degresívne – nie vždy je jasné či a ako presne súvisí s hlavnou témou.

S tou naopak veľmi úzko súvisí posledná kapitola „Fenomén my a oni ve vzťahu k problematice spravodlivé války“. Tu kolega Rigel ukazuje, ako sa sociálna kategorizácia my vs. ony s jej negatívnymi konotáciami systematicky premieta aj do tradície myslenia o spravodlivej vojne (napr. etnocentrický sklon chápať niektoré odlišné kultúrne skupiny ako príliš odlišné od „my“ a tým ich vyčleniť z oblasti kde platia štandardy „spravodlivej“ vojny). V tejto kapitole podáva kolega Rigel opäť fundovaný a súčasne kritický prehľad s výrazným interdisciplinárnym presahom. Tu by som len poznamenal, že by som si priaľ, aby táto téma dostala v práci proporčne viac miesta, a aby z nej vyplynuli jasnejšie závery pre normatívnu debatu o podmienkach a forme spravodlivej vojny.

Ďalšie hodnotenie práce prenechám oponentom. Záverom konštatujem, že podľa môjho názoru je práca v mnohých ohľadoch pozoruhodná a ja za seba ju rozhodne odporúčam k obhajobe.

V Hradci Králové, dne 6.1.2021

Mgr. Ladislav Koreň, Ph.D.